

# Jogtudományi művek,

melyek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

**Dr. Bozóky Alajos. A római jog institúcióinak tan-könyve.** (8-rét, 508 lap) füze 3 ft.

**Czirák Antal Mózses, gróf. A magyar közjog alapvonala.** A szerző nyomán írta Hegedüs Lajos Kandid. Második bővített kiadás. (8-rét 400 l.) füze 2 ft.

**Dr. Degen Gusztáv. A váltó történelme a legrégebb időktől korunkig.** Különös tekintettel a váltó-elméletekre. A váltótudomány kedvelői számára. (8-rét, 242 lap) füze 2 ft. 60 kr.

**Hajnik Imre. Magyar alkotmány- és jogtörténelem.**  
I. füzet. Bevezetés a magyar alkotmány és jogtörténelembe. (8-rét, 456 lap) füze 40 kr.  
II. füzet. Az ösmagyar nemzeti szervezet és ennek előzményei hazánkban. (8-rét, 46 lap) füze 50 kr.

**Kautz Gyula. Nemzetgazdaság- és pénzügytan** tekintettel a gyakorlati ipar-életre a fennsőbb tanulmány szükségére, meg az államkormányzat és törvényhozás feladataira. Második, átdolgozott és tökélyesített kiadás. Megjelent az első füzet, folytatása sajtó alatt. Az egész munka 42-44 ívnyi leendő füze ára 6 ft.

**Dr. Kürthy János. Az ausztriai-magyar birodalom statisztikájának vázlata.** Jogakadémiai hallgatók számára. (8-rét, 456 lap) füze 2 ft. 60 kr.

**Döntvénytár. A magy. kir. kuria semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai.** Gyűjtötték dr. Dárday Sándor és dr. Gallu József. I. folyam (8-rét, 164 lap) füze 1 ft. 50 kr.

**Farkas Elek. Legújabb házitűtkár. Mindennemű családi s kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérlő szabályok, számos példával világosítva.** Ezekhez járulnak: mindennemű magyar, latin, német és francia címek téra, folyamodások, mindennemű szerződések, egyezségek, kezességek, engedmények stb. stb. Hetedik kiadás. 1869. (659 lap, nagy 8-rét) 2 ft. 60 kr.

**Fiedler Ignác. A telekkönyvi törvény gyakorlati alkalmazása.** Második Erdély telekkönyvezésére való tekintettel átdolgozott és bővített kiadás. (8-rét, 311 lap) füze 2 ft.

**Függelék az új törvénykezési rendtartáshoz. A m. felelős miniszterium által kibocsátott törvénykezési rendeleteknek gyűjteménye, ügyvédek és bíróságok használatára hivatalos adatok nyomán összeállítva.**  
I. és II. folyam 1867-1868. (8-rét, 124 lap) füze 80 kr.  
III. folyam 1869. I. füzet (jan.-júni) (8-rét, 124 lap) füze 80 kr.

**Gyürky Antal. Gyakorlati utmutatás miként kell eljárni a szőlőszemaváltás kereszttelvetelés a felek, jogbíróknak, választott bíróságoknak és közlegelőjáróknak.** Felvilágosító példák és iromány-példákkal ellátva. (8-rét, 95 lap) ára füze 80 kr.

**Knorr Alajos. A polgári törvénykezési rendtartás** (1868. 54-ik t. cz.) kérdések és feleletekben. (8-rét, 204 l.) füze 1 ft. 20 kr.

**Knorr Alajos. A bírói ügyvitel és átmeneti intézkedések kérdés és feleletekben.** (8-rét, 112 lap) füze 80 kr.

**Törvények és hivatalos rendeletek gyűjteménye,** a nemzeti felelős kormány visszaállításától fogva. Kiegészítő jegyzetekkel szerkesztette **Ókröss Bálint.** 1867-dik év. Teljes egy kötetben. — Ára 3 ft.

**Törvényjavaslatok. I. Az első folyamodási bíróságok rendezéséről. II. A bírósági végrehajtókról. III. A királyi ügyrészeg szervezéséről. IV. A békebírókról. V. Az állam tisztviselők nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról.** (Külön lenyomat a „Jogtudom. Közlönyből.”) 8-rét, 117 lap) füze 70 kr.

**Törvényezik a szőlőbirtok után járó tartozások megváltásáról és a megszüntetett szőlőbirtok körül követendő eljárásról.** Az 1868. évi XXIX. t. cz. és az erre vonatkozó miniszteri szabályrendeletek szerint összeállítva. (8-rét, 56 lap) füze 40 kr.

**Tóth Lajos. Községi kalauz. Vezérkönyv magyar- és erdélyi községi bírák, előjárók és jegyzők használatára; felvilágosító s utbagyújtató jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal ellátva. A magyar miniszterium fennállása óta kibocsátott új alkotmányos törvények és rendeletek nyomán. Egy vastag kötet 50 nyomott ív. füze 4 ft.**

**Az 1865—1869-ik évi törvények, ugy az azok életbelépése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magy. kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye.** Hivatalos adatok után közli **Szeniczey Gusztáv.** 1 ft.  
I. kötet 5 füzet, egy-egy füzet ára  
II. kötet 1-ső füzet 1 ft., 2-ik 80 kr., 3-ik 1 ft., 4-ik 80 kr.

**Az 1869-ik évi törvények ugy az azok életbelépése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magy. kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye.** Hivatalos adatok után közli **Szeniczey Gusztáv.** Külön kiadás. (8-rét, 348 lap) füze 1 ft. 80 kr.

**Szeniczey Gusztáv. A magyar váltó és kereskedelmi törvény az 1840: XV. XVI. XVII. XVIII. és XX., ugy az 1844. VI. törvényekkel nem különben a magy. kir. igazságügyi miniszter által 1869-ik április 8-án a váltó végrehajtására vonatkozólag kiadott eljárási szabályok és egyéb a váltótörvénykezésre vonatkozó magas rendeletek szerint, összeállítva ugy nem különben a magy. földhitel-intézet peres ügyeinek gyors elintézésé tekintetében kibocsátott legkegyelmesebb királyi leirattal és egy a váltójogra vonatkozó példék-tárral fűggelékben ellátva. Negyedik bővített kiadás. (Nagy 8-r., 248 l.) ára 2 ft.**

**Szeniczey Gusztáv. A magyar csődtörvény és esedéltáras az 1868-ik évi LIV. törvényzikk 45. §. alapján az 1840-ik évi XXII. és 1844-ik évi VII. törvényzikkkel az országbírói értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok szerint.** Második kiadás. (Nagy 8-rét, 286 lap.) Ára 2 ft.

**Szeniczey Gusztáv. A magyar váltó-eljárás a szűk-séges peres és nem peres bírói határozatok és beadványok gyűjteményével, ugy a földterhermentesítési kötelezőnyek megsemmisítése körül eljárás tárgyában kiadott legfelsőbb rendelettel és a magy. kir. igazságügyi miniszter által, az 1869-ik évi április 8-án kiadott és váltó-végrehajtási eljárásra vonatkozó rendeletben foglalt szabályok szerint tárgyalagos rendben szerkesztett mindennemű irománypéldányokkal fűggelékben ellátva. Segéd kézikönyv váltótörvényeséki hivatalnokok, váltó-ügyvédek s perelkődő felek számára. Harmadik bővített kiadás. (Nagy 8-rét.) — Ára 2 ft. 50 kr.**

**A bélyeg és illeték díjszabás. A magyar kir. pénzügyminiszter által 1868-dik évi július 21-én közzé tett pénzügyi törvény 14. fűzetében foglalt és az ezen pénzügyi törvény kiegészítésül időközben kiadott egyéb rendeletek, ugy az 1868. évi XXIII. t. cz. s az 1869. évi XVI. és XVII. törvényzikk nyomán közli **Szeniczey Gusztáv.** Nyugalmasított királyi váltófeltörvényeséki bíró. Függelék: Az 1868-69-dik évi törvények és rendeletek gyűjteményének I. és II-dik kötetéhez, közli **Szeniczey Gusztáv,** kiadó Heckenast Gusztáv.**



Pest, május 1-jén 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. Csopán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csopán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri ígtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetéymeket elfogad **Beesben: Oppelik Alajos,** Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler,** Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-űj, külön minden ígtatás után 30 krajczár.

## Zrinyi a költő szobra, Izsótól.

Tudva van olvasóink előtt, hogy a közoktatási miniszter, pár éve már, két hazai szobrászunkat, Izsót és Engelt két-két mell-szobor készítésével bízta meg, melyeket a nemzeti muzeum múcsarnokában szándékozott fölállíttatni; jelesen Izsót Zrinyi a költő s Verböczy István, Engelt pedig Istvánffy Miklós és Pázmány Péter mellszobrai elkészítésével. A mintákkal mind a két művész elkészülvén, azokat a miniszternek bemutaták, ki mindkettőnél, egyelőre egyik-egyiknek márványban való kivitelét rendelte meg, u. m. Zrinyiéét és Pázmányéét.

Ez az Izsó Zrinyi-szobrának rövid története. S most, midőn a mű, karrarai márványban, készen van, s a művésze által fölfedezett szép erdélyi márványból készült piedestálján áll, elmondhatjuk róla, hogy a legszebb s legművészebb szobormű, mely eddigelő magyar véső alól kikerült.

Zrinyi a költőnek két vagy három, egymástól lényegesen különböző arczképe maradt fenn; ezek közül kettő a költő életében s természet után véve. A közönségesen ismertebb és elterjedtebb, mely Marsalko által mellszoborban is kidolgozva s gypsz-öntvényekben ismeretes, fiatalabb kori; a másik, melyet először Arany János Koszorúja adott volt műmel-lékletül 1863-ban, későbbi. Ez utóbbi, nagy lélek és nagy s viharos küzdelmek s szenvedélyek tüköre az, mely a szobrászművének alapul szolgált, bár a többi képekkel való összevetésben s a legjellemzőbb arczkép előállításában a lehető leg-lelkiismeretes volt.

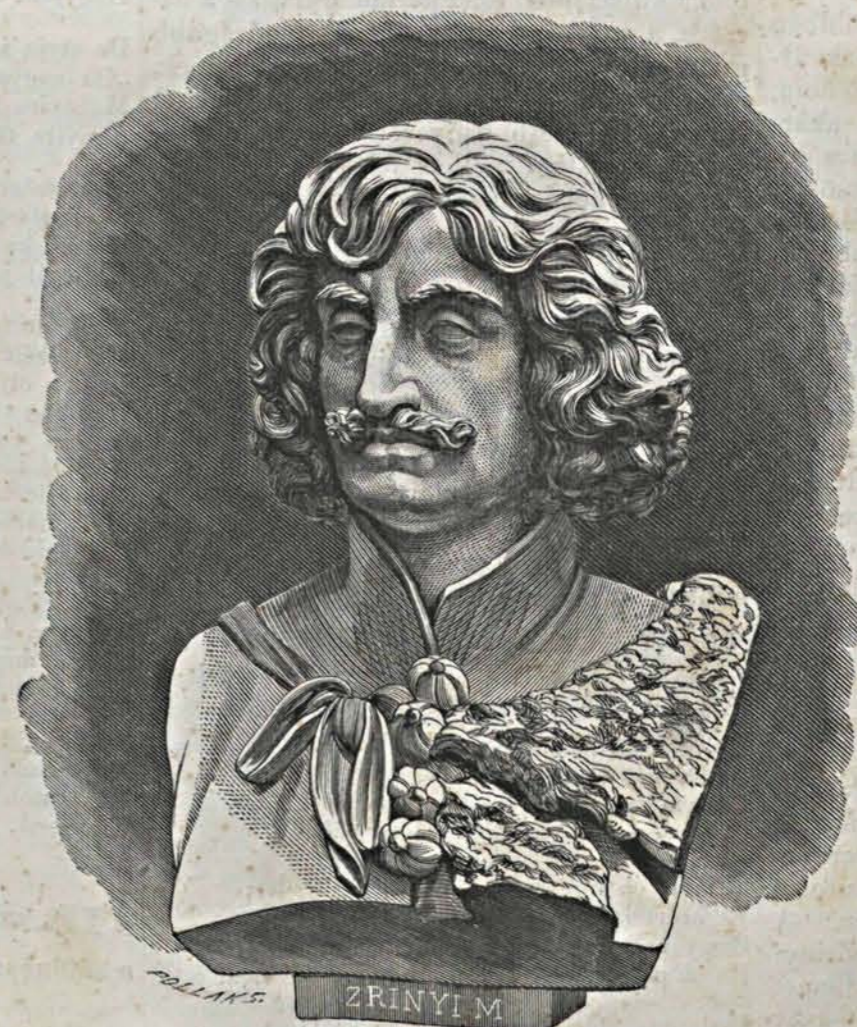
S valóban, Zrinyi a költő egészen képzeletünk előtt áll e szoborban, melyet a miniszter a márványról sikerült gypsz-öntvényekben is sokasítottat, hogy vele több közzéteget megajándékozhasson, s melynek rajzát ma mi is bemutatjuk olvasóinknak: kettős czéllal, — hogy a szoborra,

művészetünk e legújabb kitünő termékére fordítsuk a figyelmet, s hogy a nagy költő, hadvezér és államférfi emlékét is feljújtsuk. Ez utóbbi czélból életrajzot közölni nem szándékunk. A „Vasárnapi Ujság“ egyik régebbi évfolyama, terjedelmes történeti rajzot adott Zrinyi Miklósról a költőről, Pauler Gyula tollából, s most csak kivonatot adhatnánk e régebbi közleményünkéből. A helyett inkább némi általános jellemzésről adjuk a nagy férfinak, kitünő történetirónk Salamon Ferencz után.

gyületben. Hazánk egyik legnagyobb költője s a tettek egyik legnagyobb embere; a jellemmel elfoglalt gyakorlati ember s a jövőbe látó profétai szellem; a legerősebb meggyőződések és merész tervek mellett a józanság és mérséklet példánya korában; a csaták zajának és a magányba vonuló tanulmány-nak egyaránt nagy kedvelője. E név, mely alatt közönségesen említtetik: „Zrinyi a költő“ — korántsem meríti ki se foglalkozását, se érdemét; de részint megkülönbözteti őt általa megénekelte nagy őstől, részint valóban jellemző ránéve, s nem is mellőzhető jellemrajzából, mert e nagy férfituban a fenebbi tulajdonok ritka összhangzásban állanak s költszete kapcsolatban élete tevékenységével, vágyaival és a gyakorlati férfiú érzületével.

„Minden lelki tehetségei és cselekedetei egy czélnak irányozva első fiatalúsága óta. A magyar hősiesség újra élesztése és a honvédelmi rendszer újáalakítása volt e czél, akkor, midőn vallásfelekezeti viták izgatták a kedélyeket; egy nagy reformot sürget, midőn a jelszó a konzerválás; a török elűzését tartja fő teendőnek, s e czélnak az egyesítést, midőn mások az alkotmányosság és lelkiismeretbeli szabadság fontartására más oldalon nézik az ellenfelet. — Mindamellet, hogy merész terve még nem talált egész egy pártra, hogy a korral némileg ellentétben látszik lenni, nagy tehetsége, a hadi tettek által kivívott első rendű tekintély s a személyes tulajdonok által nyert közszeretet mindkét pártnál, valószínűvé tették a külső sikert is, s ha egy sajnos véletlen életének végét nem vet negyvenhat éves korában, könnyen megérhette volna,

„Zrinyi Miklós nemcsak korának legnagyobb embere, hanem a legkritikább tünemények közé tartozik, kikben a legfényesebb tulajdonok egyesülnek csodálatra méltó ve-



Zrinyi a költő mellszobra. Izsótól.

**Gyermek vászoneműek.**  
Hossu vánkások, ingosok, szakállkák, kötött zubbonykák és főkötők stb.  
**Keresztelő készletek.**  
**Türsch F.-nél**  
Pesten, váci-utca 19-dik szám.  
762 (2-3)

**Medaille de la société des sciences industrielles de Paris**  
Semmi ősz haj többél!  
**MELANOGENE.**  
Diequemare-től Rouenből.  
Gyár: Rouenben, rue Saint-Nicolas, 89.  
A haj-és szakállnak pillanatnyi gyors, bármely árnyazatu a bőrrre néve minden kártékony hatás nélkül festésére.  
Ezen festőszer legjobb valamennyi eddig használtak közt.  
Főraktár: Pesten Török József gyógyszer. urnál, király-utca 7. szám.  
Ára 3 ft. 50 kr., postán 30 krajczár több.

**LIEBIG-féle HUSKIVONAT**  
**FRAY-BENTOS-ból (Dél-Amerika.)**  
LIEBIG-féle HUSKIVONAT-TÁRSULAT LONDONBAN.  
Nagy megtakarítás háztartásra néve.  
Azonnali előállításra erőteljes haslevesnek, mely az árnak egy harmadával olcsóbbá kerül, mint a friss marhabasból főzött. — Elkészítése s megjavítása mindennemű levelek, mártalék s főzélékeknek stb.  
Erősítő eledel gyengék s betegnek számára.  
**Jutalmazva két aranyéremmel, Paris 1867; Havre 1868.**  
A nagy becsületdiploma — mint legnagyobb kitüntetés — Amsterdam 1869.  
Kisebb részletekbeni árak a magyar-ország birodalmára néve:  
1 angol font tégely 1/4 angol font tég. 1/4 angol font tég. 1/4 angol font tég.  
5 ft. 80 kr., 3 ft., 1 ft. 70 kr., 92 kr.  
Csak azon esetben valódi, hogy a csomagoláson minden tégely az itt oldalt látható aláírással van ellátva.  
Kapható: az ország minden előkelő kereskedés s gyógyszerláráiban.  
Nagybani raktár a társulat levelező tagjánál:  
**THALLMAYER A.** és társánál Pesten, s **Beesben: KLOGER és fia** s **VOITZ JÓZSEF** és társánál.  
742 (5-22)

**Kutya-labdacsok,**  
Anglia leghirveseb állatorvosainak évek hosszú során tett tapasztalatai alapján, **Kwizda Ferencz János** által készítve, **Korneuburgban;** kutya-betegség, vidatőncz, nehézség, esz s a rendes kutya-betegségek ellen.  
**Biztos óvszer a vesztetés ellen.**  
Egy skatulya ára 80 kr.  
Valódi minőségben kapható **Pesten: TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám. 753 (8-9)

rukig. Ritkán is érte nagyobb veszteség hazánkat egyes emberben, mint 1664-ben, nov. 18-án, midőn Zrínyi Miklós vadászat közben lelte halálát. Magyarországon elvárta minden párt, s — a mi ritka eset magyar ember halálakor — a keresztény Európa nagy része is csaknem magának vallotta a veszteséget. — Ha a maga kora nem értéte meg őt, csakhamar bekövetkeztek az események, melyek fényesen bizonyíták, hogy ő volt az, s nem kortársai, ki megértte a világesemények fejlődésének logikáját: azt mondá, eljött az idő, hogy a török kiűzessék hazánkból, — a mi halála után husz évvel be is következett, midőn maga a török hívta ki sorsát. Ő ezen időre rendszeres magyar hadsereget akart előállítani, hogy elvitázzanak a miénk legyen a nagy tény dicsősége, s minél zavartalanabb annak élvezése.

Zrínyi Miklós hadi emberré tette már születése és terjedelmes birtokainak fekvése a török határszéleken; de lelkének a kénytelenségnél magas rendű motívumokra volt szüksége. Költői lélek volt a szó legmagasabb értelmében. A szívi hajlamain, az esetlegességen túl azon erkölcsi idealizmusban találta erejét, mely mindenben nagy elveket választ a cselekvés indokául. — Ő azért fáradott, azért tanult, hogy jeles hadvezérré képezze magát, — s azért akart azzá válni, mert meg volt győződve, hogy azon idők szerint az a leghasznosabb és szükségesebb a hazára nézve. A magyar hadi dicsőségnek visszaadni hajdani ragyogását, s ez által biztosítani függetlenségét, nála jól megfontolt államférfiai reflexió volt, de egyszersmind oly lelkesedéssel értelem, mely az első ifjúkor egész hevével élt lelkében haláláig. Ifjú éveinek első tanulmánya Istvánffy és Bonfin valának, s alig olvasta magyar nagyobb föl-buzdulással a magyar dicsőség évkönyveit, mint Zrínyi Miklós, s alig volt valakinek lelkében maradandóbb ez érzés. Harmadik évét jóval meghaladta, midőn e sorokat írja:

„Magyar vitézeknek dicsőséggel földben temetett csontjai s azok nagy lelkének árnyékai... nem hagynak nekem alunom, mikor kívánom, sem henylélem, ha akarom is. Igen szeretője vagyok az ő dicsőségnek, hogy én elmulassam az ő intésökét, kiket nemcsak nappalbeli elmélkedésemben juttatnak, de még északabbi elmében is előttem tántogtatnak, mondván: ne aludjál, ne keresd a gyönyörűséget; látod-e romlott hazánkat, melyet mi annyi vérontással, verésekkel és utalnan való farsággal nyertünk, oltalmaztunk és sok száz esztendeig megtartottunk: kövesd az mi nyomdokunkat, ne szánd farságot, ne szánd véredet, ne szánd életedet. Ezekkel az ösztönökkel serkentgetnek engemet nyugodalmamban.“

Ily „ösztönök“ből folytak cselekedetei, s ily ösztönök adák kezébe a tollat azon pihenő órákban, melyeket hadvezéri és polgári hivatala engedett. — A magyar történetek olvasása buzdította, hogy hőssé legyen, s azok adtak nemcsak tárgyat, hanem lelkesedést is nagy hőskölteménye megírására, melynek homlokán ezen ajánlás olvasható: „Dedicálom ezt a munkámat a magyar nemességnek. Adja isten, hogy véretem utolsó cseppig hasznosan neki dedicalhassam.“ A „Szigeti veszedelem“ megénekléseivel Zrínyi Miklós a török elleni harcziás szellemet akarta eleve tenni és fokozni a magyar nemzetben. Bár nem irányított s fő motívuma sem igazolná az ily kezdetet:

„Régi dicsőségünk, hol kérel az éji homályban?“ mindam-lett ugyanazon lélek buzgalma szól benne más alakban, mely a „török áfium elleni orvosság“-ot írta vagy tizenkét évvel

utóbb. Valamint egész élete mintegy összeolvadt a mult magyarsággal, úgy költészete mintegy életéből forr ki. Kevés epos van, mely a költő belső és külső életével oly kapcsolatban állana, melyben a költőt mellet annyi legyen a valóság, mint a „Szigetvári veszedelem“-ben, s e részben nagyon különbözik a görög és római mintákat utánzó, ugynevezett classica iskola terményeitől, melyek térben és időben igen távol eső történetekről, a költőt környező élettől merőben különböző viszonyokról énekelnek. — Torquato Tasso s maga Virgil sok száz év múlva s többnyire általok ismeretlen helyeken lefolyt eseményeket beszélnek el, midőn az akkor élt ember nyom szokásai, szelleme és egyéneinek faja rég kivesztett; míg Zrínyi e részben inkább hasonlítható Homérhoz s a középkori germán eposok dalnokaihoz.

Költőnk, ősenek, a másik nagy Zrínyi Miklósnak, dicső halála után nyolcvan évvel írja meg eposát, és a tárgy nagy részét az egyénekek s egyes episódokkal együtt történetirókból veszi. De sok élő hagyomány, a népszáján forgott históriás ének elevebb színben tüntette föl előtte a krónika holt betűjét, mint egy későbbi kor olvasója előtt. Az őt tárgyától elválasztott nyolcvan év majd mitem változtatott a viszonyokon, emberekön és szokásaikon. Már gyermekkorában színről színre látta ugyanazon alakokat, tanuja volt némely rokon eseményeknek és jeleneteknek, melyeket megénekelt, sőt egész gondolkodásával, lelke minden erejét rokontárgyak foglalják el a való életben is, úgy hogy minden elve, éjjel-nappali elmélkedései és érzelmei egészen beilletek hőskölteményébe. Anyira benne van egész külső és belső élete ez eposban, mint egy lyrai költő dalaiban, a nélkül hogy megszűnnék oly objectívásban maradni, mint akármelyik epos- vagy drámaköltő.“

E hősköltemény, a „Szigetvári veszedelem“, külsőleg csak csiszolatlan durvasága daczára, a magyar költészet egyik legdrágább gyöngye s örökös fentartója írja nevének, inkább mint hős fejtvertetői, melyekkel korának legjeles hadvezérei között tündököl. A tartalom mellett felejtjük a kiálalak hiányát s nehézségét, mely a kor bélyegét hordja magán, mikor nyelvünk még fejletlen volt az irodalmi s kivált költői használatra, de az író életviszonyaira is emlékeztet, kinek a tettek s veszélyek közt nem volt ideje írása csinására elég gondot fordítani.

A kis mutató, melyet a nagy műből kiszakítottunk, az ötödik ének vége, midőn Zrínyi, a királyhoz írt levéllel fiát Györgyöt küldi el, hogy őt Szigetből eltávolítsa, fogalmat ad a költőmennyről, úgy tartalmi, mint alak tekintetben.

#### Zrínyi és fia.

— A „Szigeti veszedelem“-ből. —

Elvégezvén levélét bepecsételvé,  
Aztán fiát Györgyöt szépen megölelé;  
Okosan, röviden neki így beszélé  
(A gyermek atya szavát igen fülelé):

„Fiam, én utolszor látlak most tégedet;  
És azért is áldom az én istenemet,  
Hogy hallandó hagyta végső beszédemet;  
Halld meg, fiam, kérék, az én intésemet.

Ihol uraságban hagylak én tégedet;  
Karddal bővíttem a te értékedet;  
Mindened lesz: tanul isteni fílelmet,  
Isten megneveli minden szerencsédet.

Tanulj éntől is nehéz vitézséget,  
Tanulj fáradságot s hazához hűséget.  
Tanulj tőlem jó ságos cselekedetet,  
Mástól pedig szerencsét s annak gyümölcsét.

Én már éltem eleget, láttam gonoszt s jó,  
Már meg is úntam hijábavalóságot;  
Mert láttam mindenkor: mit a világ adott  
Egy kézzel, kettővel mindjárt visszarántott.

Nem láttam semmi jót, miben megnyughatnám,  
Nem találtam nyugvást, a miben bízhatnám;  
Csak a mikor nekem, Jehova, szolgáltam,  
Akkor elégedtem meg és megnyugodtam.

Fiam, annak szolgálj és járj azon úton,  
Mit fia istennek rendel e világon;  
Ez ad neked erőt a török pogányon,  
Ez ad jó szerencsét ezen a világon.

Aztán emlékezzél az én sok próbámra!  
Ne légy, mint elfajzott galamb kemény sastul,  
Karddal te keresséd híredet pogánytul:  
Mondhassák igazán, fajtózzál Zrínyitől.

Én égben az istent imádom éretted,  
Hogy bővítas mindenkor a te eródet;  
Adja, hogy szolgálhas nekí kedve szerint,  
És hogy sok időre mennyben lás engemet.

Ezt a leveletem vidd gyorsan királyhoz,  
Tudhasson idején készülni a hadhoz,  
És nyúlni jó móddal az ország dolgához,  
Mert sietséggel jön Szulimán a várhoz.“

„Komény szívű atyám, mit kegyetlenkedel? —  
Igy ifjú Zrínyi a nagy bának felel:  
„Engemet magadtól kergetni akarasz el,  
Hogy téled elváljak örökös idővel?“

Ugy nem fia sasnak, nem igaz sas leszek,  
Hanem elfajzott vesztelni való kolyók,  
Ha én halál előtt oly igen félelek,  
S a mit te vig szívvel keresz, én kerülök!

Valamely szerencsét rendel isten nekéd,  
Mélto, hogy ugyanaz hordozzon engemet:  
Bujásommal hát ne gyalázd nagy nevedet!  
De minék is tartsam megúnt életomat?

Ez-é a vitézség, mire tanítsz engem,  
Hogy az első próbám elbujásom legyen?  
Nagy atya rozsz fiát mindenki nevesse? ...  
Ah, ne adja ezet a jó isten érdem!

Uram, vagy engemet hagyj meg itt magaddal,  
Vagy végzem életemet a magam kardjával:  
Fogyjon el Zrínyi név előbb nagy csodával,  
Hogysem csak egynek is éljen gyalázattal!“

De atyja így felele okos elmével:  
„Oh nagyszívű gyermek, s teli bölcseséggel!  
Mennyire bővelkedel te keménységgel,  
Anyira tüzedet illik oltanom el.“

Tisztességnek édes az ő gondolatja,  
S némely magát avval örömet csalatja;  
Kevés, ki igazán ezt alkalmaztatja,  
Ki a jót jó hírrel összecsinálhatja.

Elragadt tégedet vakmerő bátorság,  
Mint szélű hajtatik az ingadozó ág.  
Leszen oly idő is, hogy benned vilámság  
Ugy fog tündökleni, mint kertben szép virág.

Nem jó időnöl virágot szaglatni,  
Nem dicsőretek nekem halált kívánni:  
Most, mikor senkinek nem tudnál használni  
Haláloddal, tartozol élni s szolgálni.

Nem miénk a lélek, hanem az istené.  
Te fogsz-é kedvedre sáfarkodni vele?  
Tartsd meg, fiam, magadat nagyobb szükségre,  
S szegény romlott hazánknak jobb idejére.

Szükség, hogy én itten végezzem napomat,  
Mert isten rendelte itt végső órámat.  
Most utolszor kell mutatnom mivoltomat:  
Kövesséd, mikor kell, te is nagy próbámra!“

#### A XVI. századi magyar nyomdászatról s különösen Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájáról. \*)

Hazánk majdnem ezer éves multja nagy-szerű mozzanatokban, drámai jelenetekben s tragodiai katastróphákban oly gazdag, emelkedésünk és dicsőségünk fényes, hanyat-

\*) A honvédeimház javára Kolozsvárt tartott nyilvános fölvadások alkalmával f. évi április 3-dikán olvasta a szerző.

lásunk és önfentartásért vívott nehéz küzdelmeink gyászos napjainak festése, kiváló férfaink nagy jellemének s nagy tettenek kiűntetésére írta s olvasóra oly érdekesen vonzó, hogy nem csudálhatjuk, ha történet-íróink a legújabb korig csaknem kizárólag hazánk politikai történelmének művelésére fordították erejüket.

S megvallom, ha a tisztelt közönség figyelmét rövid fél óráig igénybe vevő fölvadásommal hatásra akartam volna számítani, nemzetünk viszontagságos történelmének változatos mezején bőven válogathattam volna érdekesnél érdekes tárgyak között, melyekről megható, vonzó képet adni rá nézve könnyebb s halálatosabb feladat fogott lenni, mint az, melyet önkényt tűztem magam elébe, hogy tudniillik hazánk mivoltát történelmének egyik legfontosabb mozzanatáról, a magyar nyomdászati első korszakának nemzetünkre gyakorolt hatásáról, igyekezzem nagyon is töredekés vázlatot adni.

A mai korban a történelem nem elégszik meg többé az uralkodók és államférfiak működésének, a politikai törekvések és küzdelmek, a harcok és háborúk, diadalok és bukások, szóval a nemzetek állami életének rajzolásával; ma már a leghivatottabb történetírók egész csoportja a nemzetek életét egész benső valóságában igyekszik fölismerni és fölírni; ezért előszeretettel tanulmányozza a nemzetek szellemi törekvésének s működésének irányait és eredményeit, s minél hűbb és igazabbnak képeli törekvésük nyerni a népek koronkénti mivoltéig s erkölcsi állapotairól, polgári, egyházi és társadalmi viszonyairól, hogy így az illető népek és korszakok külső történelmét igazán megérttesse s az egyes nemzeteknek a világtörténelemben őket megillető helyet kijelölhesse. Merem reményleni, hogy tárgyam választása s szempontokból a tisztelt közönség részéről helyesséssel fog találkozni.

Az emberiség történelmében egy eleinte csekélységnek látszó esemény, a könnynyomtatásnak a XV-dik század közepén történt fölhalálása, mely Gutenberg nevét örökre halhatatlanná tette, óriási előhaladás s megbecsülhetetlen áldás szülőjévé lett. Az emberi szellemre iszonyu súlylyal nehezített középkor homályából a szabadságot és világosságot kereső új korba való átmenetelt, e valóban óriási fordulatot, a könnynyomtatás fölhalálásának következményei idézték elő.

Az előtt a tudomány, — mely a közép korban bizony gyarló lábon állott, — csaknem kizárólag a kolostorok falai közé volt rekesztve, s úgy szólván, kiváltságos birtokát képezte a pápi rendnek, mely ennél fogva az államban túlságos hatalomra emelkedett; az előtt a tudomány forrásai, a drága anyagra még drágább munkával írott könyvek, előtűntek most már meséknek tetsző összegyekbe kerültek, s csak gazdag egyházi testületek, főpapok, fejedelmek és fejedelmi vagyonnal rendelkező urak szerezhettek össze néhány száz, legfeljebb néhány ezer kötetből álló könyvgyűjteményt, melyek közt legnagyobb királyunk, a tudománykedvelő Hunyadi Mátyás, tömörked pénzbe került fényes könyvtára méltán világhírre tett szert; az előtt, a közlés nehézsége miatt, a tudósok kutatásainak eredményei igen lassan, leginkább csak tanítványaik szűk körében, terjedhettek, s bizonyosan igen sok szép és új gondolat, sok nagy eszme enyészett el az illető halálával, a nélkül hogy az emberiség köz kincsévé válhatott volna.

A könnynyomtatás fölhalálásával és tökéletesítésével az emberi szellem röptét lekö-

tő bilincsek tágulni s szakadozni kezdtek, a gondolatok s eszmék forgalma a nyomtatott könyvekben egyszerűen százszoros s ezerszeres terjedelmet nyert; az ismeretek közlésének gyorsasága épen oly arányban emelkedett, mint a mily arányban emelte közlekedésünk gőzerő használatának alkalmazása. A tudományosság fáklyája mind szélesebb, szélesebb térre vetette jótékony világát; az olcsóbbakká s könnyen megszerezhetőkké vált könyvek kedves vendégei lettek nemcsak a magasabb körök palotáinak, hanem a közép osztály szerény lakainak is, s tartalmaz többé nemcsak a tudósokat érdekelte, hanem minden tanulni vágyó s gondolkodni szerető főt foglalkoztatót. A tudásvágy terjedtével s az ismeretek gyarapodásával a szellem szabadabb mozgást nyert, a kutató ész nyugodni nem tudva előbbre-előbbre tört, a lélek egy jobb, szabadabb világ után sörögött.

Az eszmék és törekvések e lassanként fejlődő s érlelődő forrongása legelsőben és leghatalmasabban az emberi lélek szentek-szentjének, a vallásos hitéletnek, mezején nyilatkozott, a Luther által 1517-ben megindított reformációban, mely a szellemi világban szerintem az igazi határkövet képezi a lehanatolt középkor és a hajnalodó új korszak között. Mintha ösztönyszerűleg érezték volna az új kor előidézése hivatott férfiak, hogy előbb a lelket kell szabaddá tenni, hogy a test szabaddá lehessen.

A Németországban megindult szellemi mozgalom hazánkból rögtön rokonszenvre talált s nemzetünket csakhamar élénkén ragadta meg; mi a magyar faj értelmi erejének és szellemi életrevalóságának tagadhatatlan bizonyossága. A reformáció főként két csatornába szívargott át hozzánk, tudniillik a székesi és erdélyi szász s más német ajku kereskedők által, kik külföldi utazásaik alkalmával magukkal hozták s itthon elterjesztették a Luther tanát magyarozó könyveket, s a külföldi egyetemeken tanult magyar ifjak utján, kik közül többen mint az új eszmék lelkesült apostolai tértek vissza. Oly gyors volt ez eszmék terjedése hazánkban, hogy a reformáció hívei Budán, az ország fővárosában, már 1518-ban, Erdélyben a szászok közt már 1519-ben nyíltan hirdették az új tanokat, melyek pártolói, daczára a Luther követői ellen hozott s őket halálra és megégetésre kárhoztató országgyűlési végzéseknél, napról napra szaporodtak. Nemzetünk jellemének becsületére válik egyébiránt, hogy ezen a szellemet verbe fojtani törekvő törvények nem idézték föl hazánkban a vakbuzgóság irtó ildűzését, s a reformáció hívei aránylag kevesen estek, bár fájdalom csakugyan estek, e törvények áldozataiul.

Midőn hazánkat a mohácsi vész 1526-ban nem a véletlen, nem a sors csapása, hanem erkölcsi okok következtében, mintegy a társadalom felsőbb rétegeiben uralkodott erkölcsi telenség büntetéseként, földre sujtotta, nemzetünk oly örvény szélén állott, melynek láttára a megtört honfi lélek méltán aggódhatott: lesz-e még a magyarság valaha szabad hazája, s a rá özlöként tóduló csapások nem fogják-e kitörölni a népek sorából. Nemzetünk Ferdinánd és Szapolyai János megválasztott ellenkirályok mellett két elengedhetetlen táborra oszolva, testvéri vérről öntözött hazánk tereit, s egyik párt a másik ellen a köz haza romlására fecseverte erejét, melyet a közös ellenség ellen kellett volna fordítani. A versenyegés következtében az ekkor hatalmas tetőpontjára állott török birodalom már 1541-ben hazánk szívéig, Buda várúig, s innen is mind tovább-tovább terjesztette mindent letipró hatalmát, mely a

legdúsabb s legnépesebb magyar vidékeket nemsokára csaknem egészen pusztákká változtatta. Hazánknak csaknem egy harmada török igában nyögött; nyugot-északi részé az osztrák házból választott királyaitól várt s gyakran hibában várt segélyt és oltalmat; míg Erdély a keleti részekkel török felsőség alatt mint külön fejedelemség törekedett megmenteni a szabadság és nemzetiség szent ügyét. Az egykor oly hatalmas Magyarország három részre szakadva, folytonos belviszályok által dulva, oly szomorú képet nyújtott, hogy e nehézségben nem egy hazafi vérezhetett el a csaták terén e keserves sejtellemmel: Finis Hungariae!

Ezen gyászos korszakban mintegy a gondviselés által rendelt orvos gyanánt tünik föl és munkálkodik a reformáció, mely tanaival a föld porába sujtott lelkeket fölemelte, a lelki és testi szabadságra való vágyat és törekvést soha lankadni nem engedte, a szétszaggatott hazában a hitrokonok közt erős szellemi kapcsolatot képezett, s a XVI-dik század viharos folytatban nemzetünknek olyan irodalmat teremtett, melyre még most is méltó önértéket tekinthetünk, oly irodalmat, mely nemzetiségünk fennmaradásának legszilárdabb alapját, fejlődésének legbiztosabb zálogát alkotta. Valóban nemzetünk lerőhatatlan hálával tartozik azoknak a szegény, gyakran üldözött protestáns lelkészeknek, kik életüket a nemzeti értelmesség s tudományosság emelésére szentelvének, a székes mint papok, az iskolában mint tanítók, az irodalom terén mint írók és nyomdászok oly önfeláldozó munkásságot fejtettek ki, melyre csak szent ügyért lángoló lelkesedés képes.

A reformáció leghatalmasabb fegyvere, valamint külföldön úgy hazánkban is, a nemzeti nyelven élő szóval való tanítás mellett a sajtó volt, melynek hatalmát a magyar reformáció legelső bajnokai teljes mértékben érezték és használták. Volt ugyan hazánkban nyomda már a nagy Mátyás király korában is, ki anyai rokona, az Olaszországban tanult Geréb László budai prépost és alkanczellár tanácsára Hess András nyomdász Olaszországból Budára hívatta, hol az 1473-ban a Chronicon Budense (Budai krónika) című latin könyvet nyomtatta: azonban ez a nyomda, melynek ez egy munkán kívül más termékét nem ismerjük, Mátyás fényes udvarában csak hirtelen fölött s örökre elenyészett üstökőshöz hasonlított. A magyar nyomdászattól mintegy 60 év múlva a reformáció által előidézett szellemi szükség állította elő és tartotta fön. (Folyt. köv.)

Szabó Károly.

#### Képek a hazai népeletről.

##### Házatérés a vásárról.

A búcsu és a vásár minden vidék életében nevezetes eseményt képeznek. Egyébiránt kevés különbség van a kettő közt, s legjobban illik rájuk a királyhágtól kifejezés: sokadalom.

A vásár tarkaságait az egész vidék szolgáltatta. Mérőföldre eső falvakból is jön a vásáros nép, eladni vagy venni; vagy venni, ha ő maga is jó vásárt csinált.

Az országúton legalább egy napig mindig jönnek a szekerek: aztán legalább egy napig mindig monnek. Egész karaván ez, szekerekben, lovon, gyalog és barmokkal; mindig zajongva, soha sem csöndösen.

A visszamenetel mindig zajosabb és jökdévb. A vásár megtörtént, az áldomást megitták a lazi-konyhán vagy korszámban. Különben is nem azért vásár a vásár, hogy az ember színt s lássa a borkat. Sok jó ismerős nem is találkozik máskor együtt, csak ilyenkor.

A szekereken dalolnak, s egymáshoz kiáltoznak át.







minden felfedezhető ok nélkül kiszáradt, s most sült ki, hogy a föld felszíne alatt ott keresztül vitt gázvezető cső kilyukadása okozta a fák halálát; mert a kihányt föld annyira tele volt bűdös gőzzel, hogy nemcsak az ázó munkásokat, hanem az ott elmenőket is majd megfojtotta. Már egyszer Berlinben a híres „Hárs-sorokon“ ily pusztítást tett a föld alatt észrevétlenül kilyukadt gázvezető cső. — Az ily tapasztalások, melyekhez még sokkal szomorubbak is járulnak, elég nyomós indok lehetne a gázgyárak munkásainak, hogy a csővek lerakásánál szigorú ügyeletet gyakoroljanak.

Mi újság?

\*(A hivatalos lap) apr. 27-iki száma két királyi kéziratot közöl. Az első gr. Mikó Imrét montri fel saját kérelme folytán miniszteri állásától, és neki a Lipót-rend nagy keresztjét adományozza. — A második pedig Gorove minisztert bízta meg jelenlegi tárcájának megtartása mellett a közmunka és közlekedési miniszterium ideiglenes vezetésével.

\*(Megye-rendezés.) A Deák-párt szerdai értekezletén a belügyminiszter előterjeszté a köz-törvényhatóságok rendezéséről szóló törvényjavaslatot. A miniszterelnök azon öhajást fejezte ki, hogy e törvényjavaslat még ez ily évszak folytán — mely július első napjánál alig lesz tovább nyújtható — az ország öhajásához képest keresztül vitésék, annál fogva az értekezlet elhatározza, hogy e javaslatot az osztályokban minél előbb tárgyalni fogják. — Rajner belügyminiszter csütörtökön már a képviselőházban is előterjeszté a köz-ségek és köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvényjavaslatokat.

\*(A pénzügyminiszteriumban) már az 1871. évi államkötségvetésen dolgoznak.

\*(Asztalos Sándornak) M.-Szigetön felállítandó emléksobrára Arad városa, Bettelheim indítványa folytán, 200 főt szavazott meg, hálául annak, hogy 1849-ben ő szabadította fel Arad városát; egyszersmind hazafias feloldozásának színhelyén külön emléket határozott felállítani.

\*(Uj-Buda magyar gyarmat) melyet Jowa állam déli szélén Decatur kerületben a boldogult Ujházy László alapított, szép virágzásnak örvend, lakosai évről évre szaporodnak; van egyházuk, tanodájuk, postahivataluk és két együletük. Egy harmadik egyület most alapították, új letelepedők fölségélyezésére, illetőleg kívándorlók odaédesgetésére. Az egylet ugyanis több ezer hold földet vásárolt s holdját 5 dolláron bocsátja áruba, a letelepedő évenként apró részletekben törlesztheti adósságát s az első két évben mitsem tartozik fizetni.

\*(Temesvárotról) apr. 30-án bazár nyílt meg, melyben három napig urhölgyek árulnak a honvédménház javára. Ugyane célra ott máj. 7-én bált rendeznek.

\*(A „Haynau-alapítvány“-ról.) — a melynek most már valami tisztességesebb nevet kellene adni — részletes kimutatás közöl a hivatalos lap. Ez alapítványnak, melyet annak idején hazánkfiak közül is többen, és pedig nevezetes összegekkel, gyarapítottak, rendeltetés az: hogy alapítványi jövedelmek egyik fele része a cs. kir. hadseregben, s másik fele része a honvédseregben szolgált olyan egyének segélyezésére fordítottassék, a kik az 1849-ik évi magyar hadjárat folytán elnyomórodtak, vagy sobaik következtében munkaképtelenekké váltak. A kimutatás szerint ez alapítványi jövedelméből a cs. kir. hadsereg tagjai közül 129, a honvédsereg tagjai közül 119 egyén díjaztatik naponként 17—35 krral.

\*(Hunyadi Jánosnak.) a magyar hőnek szobrát fogják felállítani, — de nem mi nálunk Pesten, hanem a bécsi arsenalban, legfelsőbb meghagyás folytán.

\*(Néhai Mihályes Zeigmond) gyulafehérvári gyógyszerész, márcz. 20-án történt halála előtt a szegénységgel küzdő nép sorsa onyhítására fiát

örökösét — arra kötelezte, hogy Fejérvár városa husz házi szegénye közt, tíz éven keresztül száz főt osszon ki huszát szombatján, két városi tanácsos jelenlétében. A boldogultat a szegények halakönyvei kisérték sirba.

\*(A királyné) Rapos József „A közalapnevelés multja és jelene hazánkban“ című könyvének egy diszpéldányát elfogadta s ez alkalommal a Brunsvik szoborra 100 főt adott.

\*(A szini újév kezdetével) ápril hóban harminczeg szinígazgató következő helyeken működött: Follinus János Aradon, Völgyi György Baján, Gerő Jakab Losoncban, Szini bizottmány Debreczenben, Keleti László Vág-Szeredben, Kocsisovszky Jusztin Sopronban, Timár János Nagy-Szt.-Miklósban, Fehérvári Antal Kolozsvarott, Kovács Mór Egerben, Tóth Jenő Miskolczon, Csáby Imre és Bodoky Antal Pápán, Szatmáry Károly Nyiregyházaán, Balogh Alajos Veszprémben, Beke Istvánné B.-Gyarmaton, Károlyi Lajos Kaposvárott, Barna Bálint Károly-Fehérvárott, Hubay Gusztáv Szászvároson, Szegedi Mihály Nagy-Károlyban, Budai József Nyitrán, Miklóssy Gyula Karcagon, Készezy József Gálszécsen, Balogh György Szolnokon, Györfly Antal Brassóban, Horváth Zsigmond Sárobgárdon, Novák Sándor N.-Enyeden, Kőszeghy Endre Czegledben, Várady Ferenc és Krasznay Mihály Szombathelyen, Nagy Mihály Székely-Udvarhelyen, Szuper Károly Zentán, Nagy Sándor Salgó-Tarjánon és Kovács Ágoston nem tudni hol.

\*(A nap foltya.) A nap foltya, melyet már a minap említett, oly nagy, hogy jelenleg már a nap egész felső részét elborítja és szabad szemmel is észrevehető. . . . Ezt írta a „Reform“ apr. 25-kén. Berecz Antal tanár erre megjegyzi, a dolog valósággal így áll, hogy 25-én, sem 26-án ily nagy folt a napon nem volt látható jó távcsővel sem, annál kevésbé szabad szemmel. Vannak rajta ugyan foltok és foltcsoportok, de ezek most épen nem nagyobbak, mint rendszeren szoktak lenni, s így természetesen közülök egyik sem borítja el a nap egész felső részét. — A nagy foltcsoport márczius közepén volt látható, melyet Falb, a „Syrrius“ szerkesztője, miután azt előbb jó tubuson észrevette, szabad szemmel is észrevette.

\*(Megbukott biztosító-intézet.) A Sztupa György elnökléte alatt állott „Pest-budai kölcsönös biztosító egylet“ egy zajos, sőt szenvedélyes gyűlésben megbukott, miután az igazgató és igazgató-tanács működése mindjárt az első évben igen nagy veszteséggel járt.

\*(Haldozások.) Géressi László, a viski ref. egyháznak 36 éven át hű és tevékeny lelkipásztora apr. 6-án, 68 éves korában meghalt. — Cseszeliczki Szilvosi Miklós, Erdély egyik legügyesebb gazdáinak egyike, alig két napig tartó betegség után, apr. 13-kán 61 éves korában Hadréven elhunyt. — Szentkirályi Zsigmond, Kolozsvar volt polgármestere s az akademia lev. tagja, a bánnyásztalan derék szakember, apr. 16-án Kolozsvarra vart meghalt. — Fekete József Marosvásárhely országgyűlési képviselője és marosvásárhelyi főbíró m. hó 23-kán tüdővészben meghalt. — Özv. gróf Teleki Sámuelné b. Jeszenák Ludovika apr. 20-án 69 éves korában Grätzban meghalt, apr. 25-én temették el Gyömrőn. — Gümör-Panyiton apr. 13-kán hunyt el Sulyok Ede volt honvédezeres, ki 1848-ban mint Coburg huszár kapitány Galicziából két huszárral tömérék veszély leküzdesé után jött haza, s a szabadságharcban itthon mindvégig — Világos dícső részt vett. — Debreczenben m. hó 25-kén halt meg Csanak József leánya az alig 19 éves Eszter, kit nemcsak rokonai és ismerőseinek, hanem az összes lakoságnak részvéte kísért a sirba. — D. M. hevesmegeyi tisztviselőnek közbizsülésben állott 34 éves neje, m. hó 19-én reggeli 8 órakor, lakása kertjében, zsebpisztolyal szíven lötte magát. — Grünzenstein Gusztáv a mult héten nyugalomba lépett pénzügyminiszteri államtiktár apr. 28-án meghalt.

Adakozás a honvéd-menházra.

A „Vasárnapi Újság“ szerkesztőségéhez beküldött: Bogay Antal csab-rendeki lakos 20 ft. Hertelendy Imre gyülekezési lakos 20 ft. Össz. 40 ft.

Nemzeti színház.

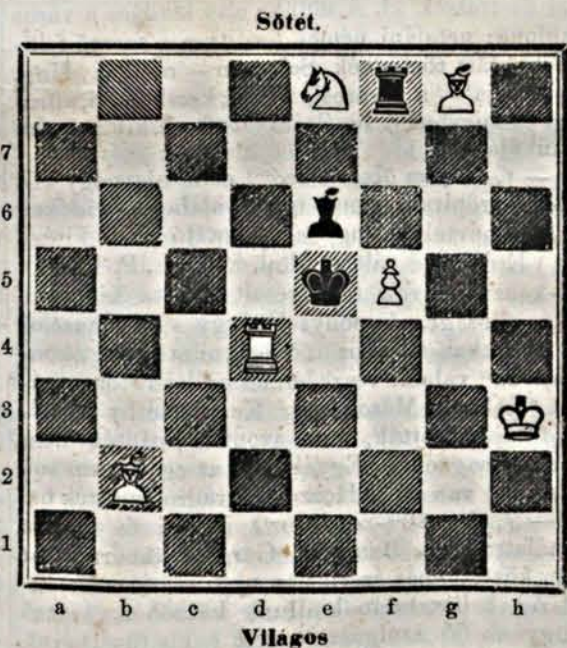
Péntek, apr. 22. „Az éjelen.“ Vigjáték 3 felv. Irta Balázs S. És „Tíz a szardában.“ Barrière után ford. Feleki. Szombat, apr. 23. „Az afrikai nő.“ Opera 3 felv. Zen. szerz. Meyerbeer. — (Carina Anna k. a. föllepteül.) Vasárnap, apr. 24. „Szentanna éji álom.“ Színmű 5 felv. Irta Shakespeare, ford. Arany János. Zenéjét szerz. Mendelssohn B. Hétfő, apr. 25. „Az örvös naplója.“ Vigjáték 3 felv. Irta Arago és Vermon; ford. Egressi Béni. Kedd, apr. 26. „A troubadour.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi. (Carina Anna k. a. föllepteül.) Szerda, apr. 27. „Béldi Pál.“ Eredeti szomorú játék 5 felv. Irta Szilgiet. (Némethy Irma k. a. föllepteül.) Csütörtök, apr. 28. „Faust.“ Opera 5 felv. Zen. szerz. Gounod. (Carina Anna k. a. föllepteül.)

Szerkesztői mondanivaló.

— Munkács. O. B. Az „alkony“ igen csinosan hangzik; de csak hangzik. Fülbemászó rimcsengés még nem alkot költői művet; ebben pedig azokivül semmi sincs. Nagyobb költeményben, leíró részlettel, elmeheget; önállóan semmi. A ki ily csinosan kezeli a formát, attól várhatjuk, hogy a tartalomra több súlyt helyezni ügykezzék. — Szászfalva. B. L. A kérelmet cikket megkapunk s mindjárt ki is szedettük. Véve, hogy legközelebbi számunkba jó, nem tartottuk szükségesnek a szerk. iszeret. Tárgyalmaz kérelmet csak s rövid időn megjelent. — M. P. Közlére elfogadott dolgozatok, ha nem épen napi érdekek, tárgyalmazunk miatt néha sokkal hosszabb ideig is várni kénytelenek a megjelenésre. De mivel ön annyira nyugtalankodni látszik ki cikke miatt, kívánsághoz képest emmel visszaküldjük. — Pest. P.-cs. — D-n eltrajzát szivesen vesszük az ön tollából. A képről gondoskodni fogunk.

SAKKJÁTÉK.

544-ik sz. f. — Grosdemange M.-tól (Párisban).



Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 539-ik számú feladvány megfejtése. (Grosdemange M.-tól Párisban.)

- Világos. Sötét. 1. Fe3-cl . . . . . Hh5-f4 v. g3 2. Bb5-5e1 . . . . . Ke4-e6: 3. Vf1-f4 matt.

Helyesen fejtettek meg: Veszprémben: Fulop József. — Harasztiban: Gr. Festetics Benno. — Miskolczon: Czenthe József. — Jászkiegyén: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Zrinyi a költő szobra, Iszótól (képpel). — A XVI. századi magyar nyomdászatról s különösen Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájáról. — Képek a hazai népeletről (képpel). — Nagy-Oroszi mezőváros Nográdmegyében (képpel). — A solferinói eszmélők (képpel). — A ki a csillagát megtalálta. (Folyt.). — A dagadó Nilus. — Egyveleg. — Tárház: Május elején. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közelkedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Adakozás a honvéd-menházra. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

Table with columns: Hónapi-és hetinap, Katholikus és protestans naptár, G6r6g-orosz naptár, Izraeliták naptár, N a p, H o l d. It contains calendar data for May and April.

HIRDETÉSEK.

Jogtudományi művek,

melyek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és minden hiteles könyvvarusnál kaphatók:

Dr. Bozóky Alajos. A római jog institúciónak tan-könyve. (8-rét, 508 lap) füze 3 ft.

Cziráky Antal Mózes, gróf. A magyar közjog alapvonalai. A szerző nyomán írta Hegedűs Lajos Kandid. Második bővített kiadás. (8-rét 400 l.) füze 2 ft.

Dr. Degen Gusztáv. A váltó történelme a legrégebbi időkől korunkig. Különös tekintettel a váltó-elméletekre. A váltótudomány kedvelői számára. (8-rét, 242 lap) füze 2 ft. 60 kr.

Hajnik Imre. Magyar alkotmány- és jogtörténelem. I. füzet. Bevezetés a magyar alkotmány és jogtörténelembe. (8-rét, 38 lap) füze 40 kr. II. füzet. Az ösmagyar nemzeti szervezet és ennek előzményei hazánkban. (8-rét, 46 lap) füze 50 kr.

Kautz Gyula. Nemzetgazdaság- és pénzügytan tekintettel a gyakorlati ipar-életre a fennsőbb tanulmány szükségére, meg az államkormányzat és törvényhozás feladataira. Második, átdolgozott és tökélyesített kiadás. Megjelent az első füzet, folytatása sajtó alatt. Az egész munka 42—44 iynyi leendő, füze ára 6 ft.

Dr. Kürthy János. Az ausztriai-magyar birodalom statisztikájának vázlata. Jogakadémiai hallgatók számára. (8-rét, 456 lap) füze 2 ft. 60 kr.

Döntvénytár. A magy. kir. kuria semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai. Gyűjtötték dr. Dárday Sándor és dr. Gallo József. I. folyam (8-rét, 164 lap) füze 1 ft. 50 kr.

Farkas Elek. Legujabb házititkár. Mindennemű családi a kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezető szabályok, számos példával világosítva. Ezekhez járulnak: mindennemű magyar, latin, német és francia címek téra, folyamódások, mindennemű szerződések, egyezségek, kezességek, engedmények stb. stb. Hetedik kiadás. 1869. (659 lap, nagy 8-rét) 2 ft. 60 kr.

Fiedler Ignác. A telekkönyvi törvény gyakorlati alkalmazása. Második Erdély telekkönyvezésére való tekintettel átdolgozott és bővített kiadás. (8-rét, 311 lap) füze 2 ft.

Függelék az új törvénykezési rendtartáshoz. A m. felelős miniszterium által kibocsátott törvénykezési rendeleteknek gyűjteménye, ügyvédek és bíróságok használatára hivatalos adatok nyomán összeállítva. I. és II. folyam 1867—1868. (8-rét, 124 lap) füze 80 kr. III. folyam 1869. I. füzet (Jan.—juni) (8-rét, 124 lap) füze 80 kr.

Gyürky Antal. Gyakorlati útmutatás miként kell eljárni a szőlődezmaváltás keresztvitélénél a felek, jogbírtosoknak, választott bíróságoknak és közlegelőjáróknak. Felvilágosító példákkal és iromány-példákkal ellátva. (8-rét, 96 lap) ára füze 80 kr.

Knorr Alajos. A polgári törvénykezési rendtartás (1868. 54-ik t. cz.) kérdések és feleletekben. (8-rét, 204 l.) füze 1 ft. 20 kr.

Knorr Alajos. A bírói ügyvitel és átmeneti intézkedések kérdés és feleletekben. (8-rét, 112 lap) füze 80 kr.

Törvények és hivatalos rendeletek gyűjteménye, a nemzeti felelős kormány visszaállításától fogva. Kiegészítő jegyzetekkel szerkeszté Ökröss Ballint. 1867-dik év. Teljes egy kötetben. — Ára 3 ft.

Dr. Bright J., világhírű angol orvos lapdacsai s elixirje, fejköszvény (migrán) félféjtás, idült fejfájalmak, fülzsakgatás, fülzúgás és csengés ellen; továbbá az emésztés erősítésére s vérszegénység ellen; elősegíti legrovidebb idő alatt az oly rég sovár-gott egyszéget. — Az elixirrel, a halántékok, homlok s fájdalmas részek beázásait elmozdít. — Ára egy skatulya lapdacsainak egy üvege elixirrel együtt 2 ft. 20 kr. a. é. A megrendelés postai utánvét vagy a pénzüszeg bérmentés beküldése mellett eszközölhető; apakoláért 10 kr. számítatik. Naponként érkező megrendelések és sokoldalú elismerő iratok biztositják s méltányolják — a gyógyszer kitűnő jeleségét. S12 (1-0) Főraktár: Bittner Gyula gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Épen most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható: KOSSUTH és a magyar emigráció török földön. Irta SZÖLLÖSY FERENCZ, a magyar emigráció tagja. (Függelék: Utirajzok.) (Nyolczadrét, 238 lap) füze 1 forint 20 krajczár.

Hatodik kiadás (magyar nyelven harmadik). A nemi élet titkai s veszélyei. Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairal. 801 (2-12) Függelékkel a bujakóri ragályzáról és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztosab óvszeréről. Postán megküldve 10 krral több utánvétellel 40 krral több. Megrendelhető szerzőtől következő czim alatt: Dr. Eiber V. P. Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.



Nyári idény 1870. Homburgi fürdő Nyári idény 1870. M. Frankfurt mellett.

A homburgi források gyógyereje mindazon betegségekben érvényesíti nagyszerű hatását, melyek a gyomor és altest háborogott működéséből képződnek, a szervekre jótékony ingert gyakorolnak s a megrongált cir-

A már évek hosszúsorán át fenálló hidegvíz-gyógyintézet, (a pünkösdi kútnál) a t. cz. közönség számára úgy mint ezelőtt, úgy most is nyitva áll. Ezenkívül oly betegnek, kik a hidegvíz-gyógyintézetet rendszeresen használni akarják, azok dr. Hitzel ural, ki kizárólag a hidegvíz-gyógyintézet vezetésével van megbízva, — mint az intézetben, mint saját lakásán naponként érkekezhetnek.

A nagyszerű társalgási ház, egész éven át nyitva áll; magában foglal pompásan díszített helyiségeket, ezek közt egy nagyszerű bál- s hangverseny-terem, egy ékező- s kitéző szelvényes biliárd-terem, több izletesen díszített játszó-terem, kávé- és dohányzó-szoba.

A nagyszerű olvasó-kabinét a t. cz. közönség számára minden díj nélkül folyvást nyitva áll, ellátva: a legolvasottabb német, francia, angol, olasz, orosz, lengyel és holland politikai és szépirodalmi lapokkal, a pompás étterem, melyben étlap szerint lehet étkezni, a gyógykert szép aszfalt erkélyére vezet; a konyha a hírneves Chevet-re van bízva Párisból. A gyógy-zenekar, mely 40 kitéző tagot számlál, naponként háromszor, u. m.: reggel a forrásoknál, délután a kert zene-pavillonban s este a bálteremben játszik.

A múltévben, azon kedvező alkalom — mely épen kínálkozott — lón felhasználva, hogy a t. cz. vendég-közönség a párisi Palais Royal színház hírneves művészek humoristikus előadásait mint újdonságokat élvezhette. A közönség álló idényére egy igen vonzó változatosság van kitalálva helyezve; június hó közepétől július végéig az Opera komédiái tagjai — Auher, Boieldieu, Halevi, Adam, Herold Ricci stb. kedvelt hangszerezmenyieit fogják előadni. A legjobb erők vannak megnyerve, nevezetesen: Capoul, Du Wast, Bataille hírneves énekesek s Marimon, Singelee stb. hölgyek Párisból, teljes zenekarral.

Augusztus elején az olasz opera veszi kezdetét s tart szeptember végéig; Patti Adeline ünnepelt művésznő ismét itt fog énekelni, — de most Trebelli asszony kitéző altista, s Wachtel, Bottini, Verger, Bagagiolo stb. énekesek társaságában; s a kórus 30 személyből álland.

A homburgi fürdő, a rajna és bajor-osztrák vasúthálózat bevégző építésével, Európa kellő közepén fekszik. Bécsből 24, Berlinből 15, Párisból 16, Londonból 24, Brüsselt és Amsterdamból 12 óra alatt érünk oda, (közvetlen vasúti összeköttetés lévén Homburgik). Frankfurt és Homburg közt naponként 18 vonat tartja fenn (ide s oda) a közlekedést, — utolsó menet 11 órakor — s a vendégeket fél óra alatt szállítja, mely által alkalom nyújtatik Frankfurt nevezetességeit, színház, hangverseny s más egyéb esti mulatságot meglátogatni. 817 (1-12)

MOLL SEIDLITZ PORA MOLL A. védjegy. Képek a termék reklámjához, beleértve a gyártó cég logóját és a termék csomagolását.

Központi szállítási rakhely a „gölyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

ÓVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adának el, melyek saját utasítványaimmal szorúl szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kitalálak nékem gyártmányaimmal könnyen összetéveszt-

Az ez értelemben igen is kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegnek részéről, kik miután nálok minden gyakrai allopáthikus és hidropáthikus gyógmód eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű háziismerhes folyamatosítok, és ebben rongált egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül kerestek gyógyszer meglegelő. — Ez elismerőiratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindezt nembebeli oly egyének is képviselők, kiknek ezelőtt még a „gölyához“ című gyógmódok sokan okostak legkisebb könnyebbé, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak redes használata által állítottak helyre.

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt.

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsírolajis. Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. o. é. Az üvegek el vannak látva védmárkával és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és orinokupakkal elzár üvegekben küldetik el. — Ezen legújabb és leghatályosabb májhalzsír-faj a Dorsch-halnak legrosszabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsírolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjobb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csusz, idült bőrképzés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik. 508 (43-50)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.), megjelent, és ott, valamint minden könyvárusnál kaphatók: Carey Henrik. A társadalmi tudomány kézikönyve. Szerző „principles of social science“ című munkájának átdolgozata. Angolból fordította Halasz Imre. (XVI, 576 lap, nagy 8-rét) füze . . . . . 80 kr. Hoffmann Pál, közönséges és magyar részszéri katolikus egyházjog alapvonalai. Második kiadás. (268 lap, 8-rét) füze . . . . . 1 ft. 20 kr. Kant Immanuel paedagogiaja vagy neveléséről írott könyve, melyet dr. Rink Fridrik

Ágynemű, ingek, corsettek, szoknyák, zsebkendők stb. minden áron. Menyasszonyi készletek 500tól 2000ftig. Árjegyzék bérmentve. Türsch F.-től Pesten, váci-utca 19-dik szám. 768 (2-3)

Köszvény-thea. Kitéző gyógyszer még idült köszvény-fájdalmaknál is. E szer, az egész ausztriai birodalomban a legjobb sikerrel használtatik, — s hogy minden kívánalomnak megfelelhessünk, — mostantól fogva a köszvény-thea, következő gyógyszer-tárakban leszen kapható: Pest: Török J. király-utca 7-dik szám. Bécsben: egyedül kizárólag Twerdy W. gyógyszerésznél, zum „goldenen Hirschen“ — Kohlmarkt. Zágráb: Cejhek J. Brinn: Lusan J. Debreczen: dr. Rotschnek E. Grecz: Grablowitz V. Jglau: Underka V. Klagenfurt: dr. Hauser P. Krakó: Stockmar E. Labach: Schenk O. Lemberg: Rucker S. Linz: Vieltuch és fia. Praga: Filepek A., Karlsplatz, és Lerch H. am Graben. Pozsony: Heineici F. Sternberg: Holly F. Znaim: Glasner A. uraknál. Fő- és szétküldési raktár: Kopal A. gyógyszerésznél (Mauer) Bécs mellett, a hol egyszerűsind raktárak átvételre értekezhetni. — 1 csomag ára használati utasítással együtt 50 kr., két csomagnál kevesebb nem küldhető: a pakolásért 10 kr. számítatik. 808 (1-3)

A dr. Pattison-féle köszvény-vatta mint legjobbnak elismert gyógyszer, a köszvény, csusz minden nemei u. m. arcz-, mell-, nyak- és fogfájás, fejkéz- és térd-köszvény, tagszagotás, gorincz- s ágyékfájás stb. ellen. Egy csomag ára 70 kr., fél csomagé 40 kr. Kaphatók Pesten: Török József gyógyszer-tárában, a „Szent Lék“-hez, király-utca 7-dik sz.; Aradon: Bruchmayer Ferencz; Pozsonyban: Heineici Ferencz; Temesvárt: Schmidt G.; Eperjesen: Weil Márkus; Budán: Fichler Viktor és Zomborban: Heindl-hoffer Róbert gyógyszerészek uraknál.

Bőrbajok valamint titkos betegségek és súlyos utóbajjal ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű Record (egykori párisi tanárának) módszere után, siker biztosítása mellett, rendel: Sugár F. orvostudor stb. Lakása Pesten, váci-utca 15-ik szám alatt, a korona kávéház mellett. Elfogad naponként 11 órától 1-ig. 674 (8-12) Megkereshető levél által is.

Uj folyóirat a felvilágosodás és az emberiség érdekében!

Előfizetési felhívás PAPI TITKOK című

közérdekű, képes folyóiratra.

Előfizetési ár negyedévre csak 1 ft., 9 hónapra 3 ft.

Régi igazság, hogy a kényuralom és a papihatalom (hyerarchia) iker-testvérek. Valódi nobile par fratrum. Egészzen egymáshoz illők. Egyik megöli a testet, másik a lelket; egyik az anyagi, másik a szellemi erőszak képviselője. S mindkettő isten nevében gyakorolja mesterségét, saját javára magyarázván Krisztus nemesebb célzatu szavait: „Nines hatalom a földön, hanem az istentől!“

Feledik, hogy Krisztus mondta volt azt is: a „Gyümölcséről ismeritek meg e fát“ s — „ne nézzétek szavaikat, hanem tetteiket.“ E bölcs tanács alapján lehet-e az isteni származásu hatalom, mely ördögnek szolgál — mióta csak létezik? S szabad-e, s nem inkább istenkáromló botrány-e — isten nevével, isten akaratával takarni az emberiség legszentebb érdekeinek sok százados lábbaltaposását? . . . Bizonyynal nem! százaszorosan és ezerszeresen nem! . . . Ily égbekiáltó visszaélés ellen minden egyes embernek kötelessége hát sikraszállani s saját körében és saját erejéhez mérve minden lehető elkövetni, hogy az absolutismus és hitvány mankója: a papi uralom mielőbb megfosztassék azon befolyás, tekintély és hatalomtól, melylyel milliókat áldozott föl büntetlenül gyalyagos önérdékeknek bünszenyes oltárán. Vállalatunk e fontos, mondhatók magasatos földat egyik képviselője kíván lenni, — a vallás szentségének és áldásos eredményeinek érdekében kíméletlenül tárva föl mindazon igazságtalanságot és bünt, mit a hyerarchia százkezü befolyása ügyesen tudott leplezni annyj századon keresztül.

Nem hiszünk, hogy van szabadelvü ember a hazában, bármily politikai párthoz tartozzék is különben, ki megvonná tőlünk pártfogását és segítségét e közös ellenség irányában, jól tudván a történet és mindennapi élet példáiból, hogy — a papi uralom barátsága ép oly veszélyes, mint — gyűlölete, s hogy álaroz és hazugság minden mosoly, melyet a szabadelvüség egy-egy győzelmes porozében ajakára erőszakol, holott szívében düh és boszu lángol.

A „Papi titkok“ című füzetek egyszerűsind nagyon érdekes és tanulságos olvasmány is lesznek jellemző rajzokkal ékesítve. Gazdagra tervezett tartalmából csak néhány pontot jegyzünk ide: A Vatikán titkai, vagy: adatok a pápaság történetéhez. Sötét képek, vagyis az inquisitio működése. Kolostori élet. — Viszárlések, kihágások és szörnytettek, melyek a kolostori ezellákban, a keresztény vallás köpenye alatt barátok és apácák által elkövetettek és elkövetettek még ma is. Papi figyelő. E rovat által kíméletlenül és folytonosan napfényre hozzuk mindazon türehtelen kihágásokat, s azon észlelőző törekvéseket, melyekkel a jezsuiták és fenatikus papok megszegyenitik az emberi méltóságot még e században, sőt napjainkban is. Küzdeni fogunk mindezek ellenében a fölvilágosultság fegyverével. Az ördög szolgál, vagyis a jezsuita rend ismertetője eredetétől maig. Künn és honn — vázlatok és pikantériák a pápaság életéből, különös tekintettel a hazaira. Egy deiciens naplója. Eredeti beszédek, rajzok, képek, adomák, stb. a papi életből. Mindjárt az első számban: Egy bakonyi szerzetesfőnök — otthon. stb. stb. Mindez rajzokkal illusztrálva s akkép összeállítva, hogy az olvasó folyóiratunk egy-egy évi ciklusában tökéletesen befejezett, érdekes egészet birjon, olyat, mely magában foglalja az európai irdalom e nembebeli világhírű termékeinek legérdekesebb részeit, s így azokat mintegy pótolja a magyar olvasóközönségre nézve.

Vállalatunk sikerét biztosítsa az önzetlen lelkesültség, és tiszta ügy-szeretet, melylyel azt megindítani elhatározzók — továbbá azon szépnevü munkatársak nagy száma, kik önkényt siettek zászlónk alá sorakozni. Jelszavunk: Legyen világosság! Pesten, 1870. márczius hóban. Hollós László, felelős szerkesztő.

Kiadói szó.

A „Papi titkok“ havi füzetek, borítékkal és képekkel fog megjelenni, nagy negyedéret alakban, úgy hogy minden füzet 96 hasábot foglal magában. Az első füzet ápril 15-én jelenik meg. Előfizetési ár helyben, vagy postai szétküldéssel: Negyedévre, ápril, május, június folyamra . . . . . 1 forint. Háromnegyed évre, ápril—decemberi folyamra . . . . . 3 „ Tíz példányra egy tiszteletpéldány jár. Az előfizetési pénzeket bérment-sített levelekben kérjük az alulirt kiadóhivatalhoz intézni.

Heckenast Gusztáv hírlapkiadó-hivatala, egyetem-utca 4-ik szám.

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent és minden könyvárus és könyv-kötőnél kapható:

NAGYBŐJTI KALAUZ

Krisztus kinszenvedésének és halálának negyvennapos megszentelésére, a nagyhű ájtatossággal együtt. Szerkesztő TARKÁNYI BÉLA, egri érsekmegyei áldozó pap. Az egri érseki hatóság jóváhagyásával. Négy aczélmetszettel.

8-rét (VIII. és 312 lap.) — Finom bőrbé kötte 2 ft. 20 krajczár. Franciaza bőrbé kapocszal 5 ft.

Mindenkinél különös figyelmébe ajánlatik a Forty orvos-féle általános SEB-TAPASZ,



mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztos s egyszerűsind gyökeres gyógyulást eszközöl különnemű bajokban. — Ily bajok a torokgyuladás, légszűrés, hártárgyák (Croup, angina) mindennemű megsejtések, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható s e b e k, megforrasztások, darázs- vagy méhszúrások, konok-fekélyek, zuzatok (constitutók) — maglógyors fájdalomcsillapítással — rögzött dagadatok, gimók, fityogok, pokolvar (carbunculus pustula maligna), megkeményedések, genyvedések, vérkelesek, minden mirigybetegségek, görvényes fekélyek, fagydagant, ujféreg, körömméreg, vadhus, tagszivacs, csontzú, kifecsközés és megdrandulások, helyi csúz; továbbá a szülés folytán lábfelfakadások, és sebek, fájós fekélyzet vagy már genyes női mell. — Sok nő már csirában volt emlóráktól, — a különben elkerülhetlen életveszélyes sebészi műtétnél megőlésevel — egyedül ezen jeles septaspasz használata által menekült meg.

Vége a testbe teljesen bemélyedt bármennyü szálla, vagy darázs és méhfulánkja csupán ezen tapasztalnak rövid idej használata folytán annyira előtűnik, hogy azután a testből közönségesen szabad kézzel, sebészi műtet és fájdalom nélkül könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása memokára bekövetkezik. Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, melynek jelesége leghitelesebb egyének számos s különös kívánsára bármikor felmutatható bizonyítványai által már régen a legfényesebben elismertettet rendkívüli, s legkülönműbb esetekben megpróbáltatásnál és feltűnő sikerűs eredményeinnél fogva, melyek használata által még elavult bajokban is elértekn, jól megalapított és elterjedt híret kétségbevonhatlanul igazolja.

A csomagok ára 50 kr. és 1 ft. használati utasítással együtt. Központi küldeményező raktár: Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál király-utca 7-ik szám alatt. Továbbá kapható Pesten: Jezovits M. a „magyar királyhoz“ címzett kir. udv. és Scholtz Janos a „szentháromsághoz“ nevezett városi gyógyszer-tárban, és Emresz K. a váci-utczában az „arany orszálynához“ és az uri-utczában a „két matrózhoz“ címzett üzletében. — Botka és társánál a nagymező-utca 45. sz. a. — Budán: Pichler Győző kir. udv. gysz. A Krisztinavárosban Waschek E. gyógyszerész és a császárfürdő dohányzószobájában. — Bécsben: Plebán F. Xav. gysz. urnál (Stock im Eisenplatz) Nr. 1. Dr. Girdler gysz., Freung 7. sz., dr. Strasky Nándor Kürtnerstrasse 34. sz. a. — Pragában: Fürst J. — Grazban: Dr. Grabowitz V. — Aradon: Szarka Gy.-nál. — B-Ujfalun: Vass Jenő. — Bekés-Csabán: Biener B. — Debreczenben: dr. Rótschnek V. E. — Duna-Földváron: Nádhéra P. — Egerben: Plank Gy. és Schüttig J. gyógyszerész. — Eperjesen: Isépy Gy. — Ersekújvárott: Lehner J. — H-Szoboszlón: Beszedés J. — Hajósan: Az ottani m. k. postahivatalnál. — H-M. Vasarhelyen: Oblat L. — Hőgyészen: özv. Fischer Kr. gysz. — Jöls-ván: Málter Alb. — Kaposvárt: Schröder S. — Kassán: Koregtó A. — Késmárkon: Generich C. A. gysz. — Komáromban: Grötschel Zsigmond. — Miskolczon: Boleman Edé. — Makón: Weil M. — M. Vasarhelyen: Wajdits J. — N-Szebenben: Dr. Csáthi Szabó J. — Mohácsan: Kreidl G. — N. Kanizsan: Wajdits J. — N. Szombathelyen: Zóherer J. F. N. Szombathely: Pántotsek R. — N. Várados: Huzella M. — Nyir-Bathoron: Struhár J. Nyiregyházan: Kovács S. — Pakson: Malatinzsky S. — Pécsétt: Sipőcz J. — Podólinban: Fayz József. — Pozsonyban: Pisztoró B. — Rimaszombathelyen: Hamaliár K. — Rozsnyón: Pósch J. és Hirsch J. N. — Sopronban: Bock Gy. — Selmeczezen: Vitkovics János. — Szabadkan: Hofbauer V. — Szathmáron: Jurátsko D. — Sz. Fehérvárott: Braun J. — Sz. Györgyön: Neumann F. K. — Szombathelyen: Fillich F. — Temesvárott: Pecher J. E. és Quiriny A. gysz. — Tescsón: Agoston Gy. — Ungvárott: Okolicsny J. — Vasvárt: Arady P. és Rossás A. — Verszetzen: Flam L. — Veszprémben: Ferenczy K. — Zágrábban: Hegedüs Gy. városi gyógyszer-tárban a „fekete sashoz“ és Mithbach Zs. — Zirczen: Tejfel J. Kolozsvárott: BINDER K. gyógyszerésznél. Brassón: FABICK E. és GYÉRTYÁNFY J. és FIANAL. Hatzegen: MATEFI B. gyógyszerésznél. Czernowitzban: SCHNIRCH J.-nál. Főraktár Moldvaországra nézve: Jassiban: JASSINSKI A. gyógyszerész. A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárát elvállalni hajlandók lennének, felszólítatnak, miszerint e részbeni ajánlataikat ezen gyógyszer készítő-jéhez FORTY LÁSZLÓHOZ címezve: Budára beküldeni sziveskedjenek, kik megrendeléseket is pontosan teljesít. 643 (5-8) Vidéki bérmentes levelek általi megrendelések az árak készpénzben beküldése, vagy postai utánvét mellett tüstént és legpontosabban teljesítenek.

# Gazdasági könyvek,

melyek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

**Paczig G. C. Korunk igényei szerinti gyakorlati mezőgazdasági.** Együttal czélszerű s tanulságos kézikönyv a földművelők, bérnokok, mezőgazdaságinézők, kezdőgazdák s tanoncok, szóval mindazok számára, kiket érdekel a gyakorlati mező gazdaság. Az ötödik kiadás nyomán, hazánk viszonyaihoz alkalmazva átdolgozta Reischer Endre. (432 lap, 8-rét) füze 2 ft. 60 kr.

**Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva.** Földművelők, gazdaszerek és földművelők használatára. Irta Galgóczi Károly. Harmadik kiadás után negyedik kiadásban javított és bővítette Reischer Endre. 1865.

I. Földmívelés. (320 lap, 8-rét) füze 80 kr. — II. Állattenyésztés. (264 lap, 8-rét) füze 80 kr.

**Koppe J. G. A földmívelés és állattenyésztés.** Utmutatás a mezőgazdaság sikeres és mind több hasznosulására. A hetedik kiadás után fordította Galgóczi Károly. Negyedik kiadás. (620 lap, nagy 8-rét) köve 2 ft.

**Falusi gazda. Vezérlapok a kisebb birtokosok és földművelők számára.** Két folyam. (380 és 364 lap, 4-rét) füze 4 ft.

**Wagner László. Gazdasági műszaki vegytan. Kézikönyv felsőbb gazdasági tanintézetek hallgatói, gazdák és iparosok számára.** 114 a szövegbe nyomott fametszettel. (8-rét, 423 lap) füze 4 ft.

**Wagner László. A természetben elve alkalmazásukban a gazdaságra, különös tekintettel Magyarországi gazdasági viszonyaira.** A legújabb német és francia gazdasági és természetmunkák felhasználása mellett. (8-rét, VIII, 340 lap) füze 1 ft. 60 kr.

**Gyürky Antal. Gyakorlati utmutatás miként kell eljárni a szőlődezmavaltásig keresztülvételénél.** (8-rét, 95 lap) füze 80 kr.

**Falusi könyvtár.**

- I. Magyar méhészkönyv, vagyis utmutatás a sikeres méhtenyésztésre, tekintettel a különböző tenyésztési módokra. Irta dr. Farkas Mihály. (8-rét, 180 lap) füze 50 kr.
- II. Úgyes Mari a kis konyhakertészé, vagyis alapos oktatás a zöldségtermesztésben. Metzger műve után magyarítvá István bácsi. (126 lap, 8-rét) füze 50 kr.
- III. Takarmánynövények ismertetése és tenyésztése, rétmívelési és takarmányozási naptárral és számos fametszettel együtt írta dr. Farkas Mihály. (8-rét, 104 lap) füze 50 kr.
- IV. Kereskedési növények művelése. Nevezetesen az olajmagu-, fonalbeli-, festő- s egyéb gyáraknak való, végre a közhasznú fűszereket növények miképen termesztéséről szóló kézikönyv. Irta Reischer Endre. (8-rét, 194 lap) füze 50 kr.
- V. Juhbetegségek és gyógyításuk. A juhbetegségek ismertetése és gyógyítási módjával. Irta Reischer Endre. (8-rét) füze 50 kr.
- VI. Gyakorlati s elméleti sertésenyésztés. A magyar gazdasághoz használatára. Saját tapasztalataik nyomán szerkesztették Dely Mátyas, sz. k. Debreczen város állatorvosa stb. és Dely József, Szabolcsmegye állatorvosa (72 lap, 8-rét) füze 50 kr.
- VII. Apró majorság, vagyis: A baromfi tenyésztés foglalatja. Saját adatai.

**Kenessey Kálmán. Miként gazdálkodjunk? vagyis a kis birtokosok jólétének előmozdításáról.** Kiszorított pályamunka. 88 lap, 8-rét) füze 35 kr.

**Kovács József. Kalauz a gyümölcsfaültetés, nyésés és a batorkeszi fásiskolában találtató s csemetekben vagy oltó-vesszőkben megrendelhető gyümölcsfajok körül.** (232 lap, 8-rét) füze 1 ft.

**Magyarország gyümölcsészete színezett rajzokban.** Szerk. Girókuti P. F. Hat füzet 6 ft.

**Gaal Alajos. A hasznos szőlőművelés gyakorlati módja.** Öntapasztaláson épült észrevételek. (100 lap, 8-rét) füze 70 kr.

**Szontagh Gusztáv. A szenvedelmes dinnyész. Utmutatás okoszerű dinnyetermesztésre. A második kiadást újból átnézte, s annak megjelenése óta a dinnyetermesztésben történt új tapasztalatok összeszedésével meg bővítette Galgóczi Károly. Harmadik kiadás. (200 lap, 8-rét) füze 80 kr.**

**Galgóczi Károly. Kertészeti kézikönyve. Tüzetes utmutatás a konyhakertészeti, virágművelési és gyümölcsenyésztés körében. Átnézte és jegyzetekkel bővítette dr. Farkas Mihály. 1865. (288 lap, 8-rét) füze 80 kr.**

**Bartosságh József. Emlékeztetések a birkaispány, vagy más czimű al-gazdasági számára, kire egy vagy több birkamajor felügyelése bízott. Több évi gyakorlati tapasztalásból. Füze 50 kr.**

**Eisenmayer Sándor és Göbel Celesztin. Állatgyógyászat, avagy hasznos házi állataink betegségeinek megismerése s gyógyítása. Második kiadás. (386 lap, 8-rét) füze 80 kr.**

**Gondos és tapasztalt juh-orvos, vagyis leírása a juhok nyavalyáinak és azok gyógyítás módjainak, tekintettel a merino- és nemzeti juhokra, Schrader és Schmalz szerint. (98 lap, kis 8-rét) füze 20 kr.**

**Zlamál Vilmos dr. A marhavész s annak oltása, mint az egyedül biztos szer, a marhavész szelidítésére s végképen kiirtására. (140 lap, 8-rét) füze 80 kr.**

**Medve Imre. A magyar gazdaszöny teendői a közelben, házban és konyhában. Kézi- és segédkönyv nők és hajadonok számára. (332 lap, nagy 8-rét) füze 2 ft.**

**Hüppmann A. A valódi szakácsművészet vagyis rendszeres utmutatás a finom és legfinomabb főzésben, legjobb magyar, francia és német mód szerint; különös tekintettel az é s főri konyhára, nagyborszerű lakomák, és házi vendéglésekre. Harmadik bővített kiadás. (8-r., 316 l.) füze 1 ft. 50 kr.**

**Németh Susanna. A legújabb és megpróbált magyar szakácskönyv.** Biztos utmutató, mint kelljen 1044 különféle, legjobb ízű ételt, süteményt, krémet és kocsonyát, tortát, csemegét s fagyaltokat, legízletesebb meleg és hideg italokat, hideg ételeket, gyümölcs-csemegét stb. legügyesebben és a legújabb ízlés szerint készíteni. Egy töldalekkel, mely magában foglalja a gazdaszönytart, vagy mindenemű ház-, konyha-, éléskamra s pinzetartási utmutatókat, stb. 7-ik bővített s javított kiadás. (312 lap, 8-rét) füze 80 kr.

**Leibitzer, Johann. Populäre Encyclopädie der praktischen Landwirtschaft.** Ein belehrendes Taschenbuch für Güterbesitzer, Wirtschaftsbeamte und Landwirthe. Mit besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse des österreichischen Kaiserstaates. Dritte, nach dem gegenwärtigen Stande der Naturwissenschaft verbesserte und mit Zusätzen bereicherte Auflage. Herausgegeben von Dr. Fernand Stamm. Mit vielen eingedruckten Abbildungen. Zwei Bände. (452, 454 S. gr. 8.) Geheftet in Einen Band 2 ft. 50 kr.

**Imfeld, Franz Ritter v. Die Ackergeräthe und landwirtschaftlichen Maschinen der herzog. August von Sachsen-Coburg-Gotha'schen Ackergeräthe-Fabrik zu Rima-Szécs in Ober-Ungarn. Kurzgefasste Anleitung zur praktischen Anwendung derselben, nebst einem Anhang, betreffend die Grundzüge zur Einführung eines Bewirthschaftungs-, beziehungsweise Fruchtwechsel-Systems. Zweite, mit Abbildungen von Geräthen vermehrte Auflage. (32 S. Imp.-Octav und sechs lithographirten Tafeln Quer-Folio.) Geh. 80 kr.**

**Mittheilungen, landwirtschaftliche. Centralorgan für den landwirtschaftlichen Fortschritt im österreichischen Staate.** Herausgegeben von Dr. Gustav Karafiat. (480 S. gr. 8.) 3 ft.

**Schopf, F. J. Die Verwaltung der Landgüter in den Kronländern des österr. Kaiserstaates, mit Rücksicht auf die gegenwärtigen Verhältnisse der Dominical-Güter.** (162 S. Lex.-8.) Geh. 1 ft.

**Schlosser, Alexander. Kontrollirende Buch- und Rechnungsführung bei der Landwirtschaft, als Mittel zur Sicherung des wahren Ertrages landwirtschaftlicher Güter und zur Hebung des Credits der Grundbesitzer. Fässlich dargestellt. Zweite, mit einem Anhang vermehrte Auflage. (280, 32 S. gr. 8.) Geh. 1 ft. 40 kr.**

**Schopf, F. J. Pflanzet Holz! Aufruf an die Grundbesitzer, Gemeinden und Volkslehrer zur schleunigen Pflanzung schnell wachsender Holzarten, und Unterricht, wie solche Pflanzungen in allen Kronländern angelegt werden können. Zur Abhilfe der Holznoth. (56 S. gr. 8.) Geh. 35 kr.**

**Stamm, Dr. Fernand. Das goldene Buch von der Landwirtschaft.** Ein Rathgeber für die aus der Schule in die Landwirtschaft eintretenden Jünglinge. Mit 45 Abbildungen. Zweite Auflage. (400 S. 8.) Geh. 1 ft.

**Goldgrube, die, oder der erprobte Rathgeber für Hausvater und Hausmutter in der Stadt und auf dem Lande.** Enthält eine vollständige Sammlung gemeinnütziger und erprobter Rathschläge, Recepte, Anweisungen und Mittel, wie man mit Ehren und Vortheil die Geschäfte der Küche, des Kellers, des Gartens, der Speisekammer, des Stalles, auf dem Felde, beim Waschen, Biegeln, Bleichen, Färben u. s. w. verrichten soll, um eine Haus- und Landwirtschaft in allen ihren Zweigen im erwünschten Zustande zu erhalten. Vierte Auflage. Zwei Theile. (468, 379 S. gr. 8.) Geh. 2 ft.

**Kirchhof, Emil. Die Mais- oder Kukuruz-Brennerei.** Praktische Anleitung zur Gewinnung des reichlichsten Spiritus-Ertrages aus Mais- oder Kukuruz bei bedeutender Malzersparnis. Mit besonderer Berücksichtigung der zweckmässigsten Anwendung des Saccharometers und Alkoholometers. (44 S. gr. 8.) Geh. 40 kr.

**Kirchhof, Emil. Die Neben- oder Hilfsdüngemittel,** deren Gewinnung, Anwendung und Werthschätzung. Beiträge zum Fortschritte der heutigen Landwirtschaft durch das Düngewesen. Nach den neuesten Erfahrungen. (VI, 336 S. 8.) Geheftet 2 ft.

**Müller, Johann. Praktische Anleitung zur Hebung der Weinproduction,** mit besonderer Rücksicht auf die Kronländer des österr. Kaiserstaates. Zweite Auflage. Mit 91 Abbildungen auf 11 Tafeln. 1866. (VII, 160 S. gr. 8.) Geheftet. 2 ft. 40 kr.

**Schams, F. Ungarns Weinbau in seinem ganzen Umfange, oder vollständige Beschreibung sämtlicher berühmten Weinberge des ungarischen Reiches, in statistisch-topographisch-naturhistorischer und ökonomischer Hinsicht. Zwei Bände, mit 20 lithogr. Abbildungen. (186, 292 S. gr. 8.) Brosch. 4 ft.**

**Dorner, Joseph. Die Traubenkrankheit nach den neuesten Erfahrungen und Ergebnissen dargestellt.** (48 S. 8.) Geh. 40 kr.

**Hofmann, F. W. Das Obstbuch. Kurze Anleitung,** Obstbäume zu ziehen, zu veredeln und zu pflegen, wie auch das Obst zu verwahren, zu verwenden und auf das Vortheilhafteste zu verwerthen. (84 S. 8.) Mit eingedruckten Holzschnitten. In Umschlag geh. 35 kr.

**Leibitzer, Joh. Der Gartenbau nach den neuesten Ansichten und Bedürfnissen.** Ein Taschenbuch für Gartenfreunde, welche Nutzen und Vergnügen suchen. Nach vieljährigen Beobachtungen verfasst und mit Gartenanlagen erläutert, in vier Bänden. Zweite wohlfeilere Ausgabe. (1502 S. 8.) und; 8 lithogr. Tafeln. Brosch. 4 ft.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).



Pest, május 8-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg: Egy négyzet hasábzott petti sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-ű, külön minden igtatás után 30 ujkraczár.

## Salamon József.

Az egyház és iskola körében, mind kettő diszere s javára közel fél századig munkás, a papi és tanári pályán sokoldalú tudományos műveltséggel, példás buzgósággal, őszinte jó akarattal kitűnő, általában közbecsülést érdemelt férfiú képére s életrajzára hívjuk fel e lap olvasóinak figyelmét.

Salamon József ez, hittani tudor és nyugalmazott iskolatanácsos, ki Zilahon 1790. augusztus 30-án született.

Miután a helybeli reform. latin kis iskolában az alsóbb osztályokat kitanulta, 1806-

ban a felsőbb tudományokat hallgatni a nagyenyedi virágzó reform. főiskolába átment, hol hat év alatt a bölcsészeti, jogi s hittani tanfolyamot szép előmenetellel végezte. Egy esztendeig, a reform. főiskolában bevett szokás szerint, az alsóbb osztályok egyikét vezette. Iskolai pályáját ezzel bevégezőn, az akkor gyakorlatban volt akadémiai szigorlat kiállása után, az 1814-dik évben három iskolatársával, köztük a későbbi keleti utazó Körösi Csoma Sándorral külföldre, jelen a göttingai egyetemre utazott, hol akkor Erdélyből egyszerre kilencz ifjú volt, egyzersmind Magyarországból Péczeli Józsefet és Somossi Jánost ott találta.

Az 1815-ik év tavaszán Salamonnak Erdélybe visszatért, s néhány hónapig mint udvari pap szolgált özv. b. Daniel Istvánné, szül. gr. Mikes Anna mellett, ki II. József császár idejében a róm. kath. egyházból a reform. egyház keblébe áttért.

A mondott esztendő szeptemberében a zilahi iskolának ürességbe jött tanári állomására Salamonnak választották meg, ki azon hivatalába november elején köszöntött be. Mivel kevés az az iskola megrepesztett emeletét le kellett szedni, az új tanár székfoglaló beszédében szentil fogadta, hogy mindent elkövet, hogy egy új s tágasabb iskola épülhessen. Hogy

ez ígértét teljesítse, több diszes és jódelmesebb tanári állomásra lett meghívást visszautasítva, Zilahon megmaradt; nem fogadta el 1817-ben a szászvárosi tanárságot, hol a helybeli gazdag papságra kinézése lett volna, s nem ment el sem Bécsbe, az 1820-ban ott felállított protestáns theologiai intézetbe, sem Debreczenbe az exegetica tanárszékére, sem Nagy-Enyedre, hol az előregedtet Nemeyei mellett segédtanár lett volna.

Már akadémiai útjában, Bécsben mulatása alatt szerencsés volt, erdélyi udv. kan-



SALAMON JÓZSEF.

czellár gr. Teleki Sámueltól megnyerni, hogy a zilahi iskolának épen iskolai telek vásárlására 1000 forintot ajándékozott, melyen az új épület alapját már 1816-ban letették.

Az iskolának, sőt reá 1820-ban egy új

tanári laknak is építéséhez Salamonnak szilárd akarattal, de annál kevesebb pénzerővel hozzá is fogott. E közben, egy alkalommal meglátogatta Kiss Lajos ottani jeles ügyvédet, s a lassan haladó építkezés is szóba jövé, Kiss azon kérdésére: mennyi pénzük van? Salamonnak felelte: kö, téglá és mész elég van, de pénz csak 60 forint, mire az öreg ügyvéd felkiáltott, „ez már, professor ur! valóságos isten-kisértés!” Azon percben lépett be a szobába Kiss Lajos régi barátja és tanulótlarsa Szabó László bukovinai nyugalmazott tisztviselő, ki szülőföldjét Krasznamegyét s ottani rokonait még egyszer meglátogatni, ez útjában Zilahon Kiss Lajost is felkereste. Beszéd közben az iskola építése felhozatván, Salamonnak a többi közt megjegyzé: a kálvinisták nem követhetik Lukács evangyélis tanácsát, hogy „a ki tornyot akar építeni, számolja meg előbb a pénzt,“ hanem biznak az istenben, a ki minden „jó dologban segítségül van a jó emberek által is.“ Igaza van a professor urnak, mondá Szabó László, — én bár utazó vagyok, mégis szakaszok valamit a czélba vett építésre, s kivevén pénztárcáját, Salamonnak 200 forintot adott. Nem sokára járult ez összeghez még, s az építésre fordítattott 1000 forint, mit egy uradalmi tiszt végrendeletileg hagyományozott. Az isten-kisértés így hozta meg az isten áldását!

A tanári lak már a következő 1821-ben készen, s legelőbb a buzgó és erős hitű építő szállása lón, valamint az iskolára is mind több segélypénz gyűlvén, annak építése is gyarapodott, s már 1830-ik tavaszán a fedelel rá tenni lehetett. Salamonnak 1819-ben Széken az ott tartott köz-zsinaton a felszentelendő papi jelöltek censorsa volt, s maga is felszenteltetett. Már akkor a szilágyi reform. egyházmegye rendes ülnöke és aljegyzője volt, Közép-Szolnok-